

ชื่อเรื่องการค้นคว้าแบบอิสระ ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับการดูแลสุขภาพของชุมชนบ้าน
งามเมือง ตำบลยางฮ่อม อำเภอขุนตาล จังหวัดเชียงราย

ผู้เขียน นายสยาม พุเจริญ

ปริญญา สาธารณศาสตรมหาบัณฑิต

คณะกรรมการที่ปรึกษาการค้นคว้าแบบอิสระ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทรงวุฒิ ตวงรัตนพันธ์ ประธานกรรมการ
อาจารย์ ทพ. วิชัย วิวัฒน์คุณูปการ กรรมการ

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับการดูแลสุขภาพของชุมชนบ้านงามเมือง ตำบลยางฮ่อม อำเภอขุนตาล จังหวัดเชียงราย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการดูแลสุขภาพของชุมชนบ้านงามเมือง และความสัมพันธ์กับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งเป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ โดยอาศัยปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง แนวคิดวัฒนธรรมชุมชน และองค์ความรู้ด้านการดูแลสุขภาพ ในการอธิบายปรากฏการณ์ทางสังคมด้านการดูแลสุขภาพของชุมชนบ้านงามเมือง ภายใต้โครงสร้างวัฒนธรรมชุมชน การศึกษาใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ การสังเกต และการสนทนากลุ่ม ซึ่งผู้ถูกศึกษาเป็นผู้นำชุมชนที่เป็นทางการ ผู้นำตามธรรมชาติ ผู้อาวุโส ชาวบ้าน และแกนนำกลุ่มต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการดูแลสุขภาพของชุมชน รวมไปถึงบุคคลที่มีลักษณะเฉพาะตรงตามประเด็นที่จะนำมาเป็นกรณีศึกษา ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาทั้งหมด ได้ถูกแยกแยะออกเป็นหมวดหมู่ และนำมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ ให้เข้าใจถึงกระบวนการดูแลสุขภาพของชุมชน แล้วนำเสนอโดยการบรรยายเชิงพรรณนา ผลการศึกษาพบว่า

การดูแลสุขภาพของชุมชนบ้านงามเมือง เป็นกระบวนการจัดการด้านสุขภาพบนพื้นฐานการพึ่งตนเองภายใต้บริบททางสังคมและวัฒนธรรมที่มีลักษณะเฉพาะของชุมชน กล่าวคือ เป็นชุมชนขนาดเล็กที่ประสบกับปัญหาโรคเรื้อนซึ่งก่อให้เกิดผลกระทบทางสังคมอย่างรุนแรง ส่งผลให้ชุมชนต้องแก้ไขปัญหาและดูแลสุขภาพของคนในชุมชนด้วยการพึ่งพาตนเอง

อย่างสูง โดยฐานคิดของกระบวนการดูแลสุขภาพ ชุมชนได้อาศัยคุณธรรมหลักคำสอนของศาสนา ซึ่งเป็นระบบคุณค่าของชุมชนที่เน้นหนักในเรื่องความสมดุลระหว่างมนุษย์ ธรรมชาติ และ สิ่งสูงสุด อันเป็นการผสมผสานกันระหว่างหลักคำสอนของศาสนาคริสต์กับภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการดูแลสุขภาพตามความเชื่อดั้งเดิมของชุมชนซึ่งเป็นวัฒนธรรมการดูแลสุขภาพสุขสมบูรณ์ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สังคม และจิตวิญญาณ ที่เชื่อมโยงกับมิติทางด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม และวิถีชีวิตของชุมชน ก่อให้เกิดจิตสำนึกและความมุ่งมั่นที่จะรักษาสมดุลระหว่าง คน ธรรมชาติ และพระเจ้า เพื่อการมีสุขภาวะและคุณภาพชีวิตที่ดีของคนในชุมชน โดยนำเอาทรัพยากร ที่มีอยู่ในชุมชนมาเป็นฐานในการดูแลสุขภาพ ซึ่งได้แก่ ผู้นำ กลุ่ม องค์กร และทรัพยากรธรรมชาติ มาเป็นกลไกภายในที่ใช้ขับเคลื่อนกระบวนการดูแลสุขภาพ พร้อมกับส่งเสริมให้องค์กรภาครัฐ องค์กรเอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งเป็นกลไกภายนอกให้เข้ามามีส่วนร่วมใน กระบวนการดูแลสุขภาพของชุมชน การจัดการในกระบวนการดูแลสุขภาพใช้การจัดการเรียนรู้ การปรับตัว การจัดการความสัมพันธ์ขององค์ประกอบ ปัจจัย และเงื่อนไขในระบบสุขภาพ ภายใต้ ระบบความสัมพันธ์ทางสังคมของชุมชน การดำเนินกิจกรรมด้านการดูแลสุขภาพใช้ยุทธวิธีที่ หลากหลาย ภายใต้ระบบการผลิตและวิถีชีวิตแบบพึ่งตนเองของชุมชน อาทิเช่น การสร้างความ เข้าใจและจิตสำนึกในด้านการดูแลสุขภาพโดยอาศัยการสื่อสารแบบชาวบ้าน การบริหารจัดการ ระบบสุขภาพโดยอาศัยความสัมพันธ์แบบเครือข่าย การเสริมสร้างให้องค์กรทุกภาคส่วนเข้ามามี ส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ด้านการจัดการสุขภาพของชุมชนในลักษณะของเครือข่ายภาคี และ การดำเนินกิจกรรมด้านการดูแลสุขภาพบนพื้นฐานสัมพันธ์ภาพที่ดีและการมีส่วนร่วมของคนใน ชุมชน ซึ่งทุกยุทธวิธีล้วนแล้วแต่เป็นการขับเคลื่อนกระบวนการดูแลสุขภาพโดยอาศัยระบบ ความสัมพันธ์ของชุมชน นอกจากนี้แล้วชุมชนยังได้นำเอาองค์ความรู้ที่ได้จากกระบวนการจัดการ ด้านสุขภาพมาปรับใช้ในการพัฒนาด้านอื่นๆ เพื่อให้ชุมชนสามารถปรับตัวและดำรงอยู่ได้ ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลกภายนอก

การดูแลสุขภาพของชุมชนบ้านงามเมืองจึงสอดคล้องกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งเป็นวิถีทางการดำเนินชีวิตที่มีฐานคิดมาจากคุณธรรมและจริยธรรมตามหลักคำสอนของแต่ละ ศาสนา มีอุดมการณ์ที่มุ่งรักษาดุลยภาพระหว่างมนุษย์ ธรรมชาติ และสิ่งเหนือธรรมชาติ ภายใต้ ระบบคุณค่าของชุมชน โดยอาศัยทุนทางสังคม ภูมิปัญญา และศักยภาพของชุมชนเป็นกลไกในการ พัฒนา ภายใต้ระบบความสัมพันธ์ทางสังคมที่เชื่อมโยงกับระบบการผลิต อันได้แก่ เศรษฐกิจ การเมือง สังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม และวิถีชีวิตของชุมชน โดยมีจุดมุ่งหมายอยู่ที่การรักษา ความสมดุลของชีวิต ตลอดจนจนถึงการปรับตัวให้สามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงและมีศักดิ์ศรี ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงต่างๆ และกระแสโลกาภิวัตน์ที่ส่งผลกระทบต่ออยู่ตลอดเวลา

Title Independent Study Philosophy of the Sufficiency Economy and Community HealthCare in Ngam Mueang Village, Khun Tan District, Chiang Rai Province

Author Mr.Siam Foocharoen

Degree Master of Public Health

Independent Study Advisory Committee

Asst. Prof. Dr. Songvuth Tuongratanaphan	Chairperson
Lect.Wicha Wiwatkunupakarn, D.D.S	Member

ABSTRACT

The purpose of this study, Philosophy of the Sufficiency Economy and Community Health Care in Ngam Mueang Village, Khun Tan District, Chiang Rai Province, was to examine the health care process of Ngam Mueang community and its relation with philosophy of sufficiency economy. This qualitative study employed philosophy of the sufficiency economy, community culture concept, and knowledge of health care to describe social phenomenon of Ngam Mueang community health care under community culture structure. Data were collected form an interview, observation, and group discussion. The samples were formal community leaders, natural leaders, elders, villagers, and group leaders who involved with community health care, including people who suited the characteristics of the case study. Data were categorized into groups, analyzed, synthesized in order to reach the community health care process, and descriptively presented. Findings revealed that :

Ngam Mueang community health care process relied on self-reliance basis, which was under its unique social and cultural contexts. In other words, this was a small community where Leprosy occurred, and severely affected the society, and this resulted in finding for ways to cure the disease for community members by highly

relying on themselves. The concept of community health care process was influenced by religion doctrine, which was a value system of the community emphasizing on the balance of human, nature, and God. This was a mixture of Christian concepts and local knowledge of health care, which was the traditional belief of the community. Also, it was the culture of taking care happiness within the body, mind, society, and spirit connected with economy, society, culture, environment, and community lifestyle. This helped create consciousness and determination to balance human, nature, and God for better health of community members by using community resources such as leaders, groups, organizations, natural resources was mechanisms to drive the health care process. In addition, government sector, private sector, local administration organization, which are outside mechanisms, was also needed to be encourage to take part in community health care process, health care management on knowledge, adaptation, element relation, factors, and health care system condition under the community social relation. This also included health care activities through different strategies under production system and community self-reliant lifestyle such as establishment of understanding and consciousness in health care by using traditional communication, health care management by using kinship relations, promotion of working cooperatively among all organizations in learning community health care management as network associate, and health care activities on good relationship and participation of people in community. All of these strategies were mechanisms of health care process using community relation system. Moreover, the community employed knowledge from health care management process to develop the community in other domains in order to survive rapid changes of the outside world.

Ngam Mueang community health care was relevant to philosophy of sufficiency economy, which was the way of life derived from ethics and morality of religion doctrine, which focused on the balance of human, nature, and super nature under social value system by using the investment of society, local knowledge, and community capacity as mechanisms to develop the community under social relation system, which linked to production system, that is, economy, politics, society, environment, and lifestyle. The objective was to maintain the balance and security of life as well as the adaptation to live with dignity among changes and the ongoing effects of globalization.